

**İdil ÖZER**

**FİNANS ŞİRKETLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE  
BAĞLANTILI YÜKÜMLÜLÜKLERİ KAPSAMINDA  
YEŞİL YATIRIM ARAÇLARI**

## İÇİNDEKİLER

|                  |    |
|------------------|----|
| ÖNSÖZ .....      | V  |
| KISALTMALAR..... | XV |
| GİRİŞ.....       | 1  |

### BİRİNCİ BÖLÜM YEŞİL EKONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS UYGULAMALARI

|                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------|----|
| I. YEŞİL EKONOMİ KAVRAMI VE ULUSLARARASI<br>MEVZUAT GELİŞİMİ .....      | 7  |
| A. Yeşil Ekonominin Tanımı .....                                        | 7  |
| B. Yeşil Ekonomi Kavramının Doğuşu ve Yeşil Ekonomi Politikaları 10     |    |
| 1. Genel Olarak .....                                                   | 10 |
| 2. Yeşil Ekonomi Politikalarının Gelişimi.....                          | 13 |
| a. Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Döngüsel Ekonomi Modeli ...               | 13 |
| b. Emisyon Ticaret Sistemi ve Karbon Vergisi.....                       | 17 |
| c. Fit for 55 Paketi.....                                               | 20 |
| d. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması .....                         | 21 |
| e. Avrupa Birliği Taksonomi Yönetmeliği.....                            | 23 |
| II. TÜRKİYE’NİN ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK<br>POLİTİKALARINA UYUMU..... | 29 |
| A. Sektörel Bazda Değerlendirmeler .....                                | 29 |
| 1. Genel Olarak .....                                                   | 29 |
| 2. Sanayi Sektörü .....                                                 | 31 |
| 3. Ulaştırma Sektörü .....                                              | 31 |
| 4. Tarım Sektörü .....                                                  | 32 |

|                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 5. İnşaat Sektörü .....                                                                                                               | 33 |
| 6. Elektrik ve Enerji Sektörü.....                                                                                                    | 33 |
| B. Türkiye'nin Çevresel Uyum Politikalarının Değerlendirilmesi .....                                                                  | 35 |
| 1. Türkiye'deki Çevre Politikalarının Gelişimi.....                                                                                   | 35 |
| a. Genel Olarak .....                                                                                                                 | 35 |
| b. Kalkınma Planları.....                                                                                                             | 39 |
| c. Orta Vadeli Program .....                                                                                                          | 40 |
| d. Ulusal Katkı Beyanları.....                                                                                                        | 41 |
| e. Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı.....                                                                             | 44 |
| f. İklim Kanunu .....                                                                                                                 | 45 |
| g. Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Taslağı .....                                                                                  | 45 |
| (1) Genel Olarak .....                                                                                                                | 45 |
| (2) Emisyon Ticaret Sisteminin Uygulanması .....                                                                                      | 46 |
| (3) Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme<br>Yönetmeliği Taslağı .....                                                                 | 48 |
| 2. Finans Şirketlerine Yönelik Düzenlemelerin İncelenmesi .....                                                                       | 49 |
| a. Sermaye Piyasası Kurulu.....                                                                                                       | 49 |
| (1) Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1) .....                                                                                          | 49 |
| (2) Sürdürülebilirlik İlkelerine Uyum Çerçevesi.....                                                                                  | 50 |
| (3) Yeşil Borçlanma Aracı, Sürdürülebilir Borçlanma<br>Aracı, Yeşil Kira Sertifikası, Sürdürülebilir Kira<br>Sertifikası Rehberi..... | 50 |
| b. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ..                                                                                 | 52 |
| (1) Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı (2022-<br>2025) .....                                                                   | 52 |
| (2) Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması<br>Hakkında Tebliğ .....                                                                | 53 |
| (3) İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine<br>İlişkin Rehber .....                                                          | 54 |
| c. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları<br>Kurumu (KGK).....                                                               | 55 |
| (1) Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları.....                                                                             | 55 |

|                                                                                                                        |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| (2) Sürdürülebilirlik Güvence Denetimlerine İlişkin Genel Hükümler Taslağı .....                                       | 57 |
| 3. Türkiye'deki Bankaların Çevre Performanslarının Değerlendirilmesi.....                                              | 59 |
| a. Bankaların Çevresel Sürdürülebilirliğini Etkileyen Etmenler.....                                                    | 59 |
| b. Yeşil Yatırım Araçlarının Kullanımı .....                                                                           | 63 |
| III. UYUM POLİTİKALARININ YARGI KARARLARINA YANSIMASI .....                                                            | 69 |
| A. A.S. & S.A. & E.N.B v. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı & Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı..... | 70 |
| B. Germanwatch et al. v. Almanya .....                                                                                 | 72 |
| C. KlimaSeniorinnen Schweiz ve Diğerleri v. İsviçre .....                                                              | 74 |
| D. Finch v. Surrey İlçe Konseyi.....                                                                                   | 76 |

## İKİNCİ BÖLÜM

### FİNANS ŞİRKETLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKLE BAĞLANTILI YÜKÜMLÜLÜKLERİ

|                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------|----|
| I. KAMU DENETİMİ .....                                          | 79 |
| II. UYUM YÜKÜMLÜLÜĞÜ (COMPLIANCE).....                          | 81 |
| A. Tanımı.....                                                  | 81 |
| B. Kapsama Alanı .....                                          | 82 |
| C. Uygulama Alanı ve Tarihsel Gelişimi .....                    | 85 |
| 1. İlk Ortaya Çıkışı ve Dünyadaki Gelişim .....                 | 85 |
| 2. Ülkemizdeki Gelişimi.....                                    | 88 |
| a. Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ..... | 88 |
| b. Sermaye Piyasası Kanunu.....                                 | 90 |
| D. İlgili Kavramlar .....                                       | 92 |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Compliance İşlevi.....                                             | 92  |
| 2. Compliance Yükümlülüğü.....                                        | 93  |
| 3. Compliance Sistemi.....                                            | 94  |
| 4. Compliance Riski.....                                              | 95  |
| E. Organizasyonel Yapısı ve İç Sistemler.....                         | 96  |
| 1. Genel Olarak.....                                                  | 96  |
| 2. Risk Yönetim Sistemi.....                                          | 102 |
| 3. İç Kontrol Sistemi.....                                            | 104 |
| 4. İç Denetim Sistemi.....                                            | 106 |
| 5. İç Gözetim Sistemi.....                                            | 107 |
| 6. Denetim Komitesi.....                                              | 108 |
| 7. Bilgi Yönetim Sistemi.....                                         | 109 |
| 8. Riskin Erken Tespiti Komitesi.....                                 | 110 |
| III. ÖZEN VE BAĞLILIK YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....                                | 112 |
| IV. YÖNETİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....                                          | 115 |
| A. Yönetim Görevi.....                                                | 115 |
| 1. Genel Olarak.....                                                  | 115 |
| 2. Üst Düzeyde Yönetim.....                                           | 116 |
| 3. Şirket Teşkilatının Belirlenmesi.....                              | 117 |
| 4. Muhasebe ve Finans Denetimi İçin Gereken Düzenin<br>Kurulması..... | 118 |
| 5. Yönetim ve Temsille Görevli Kişilerin Atanması.....                | 121 |
| 6. Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesi.....                          | 122 |
| B. Gözetim Görevi.....                                                | 123 |
| 1. Tanımı.....                                                        | 123 |
| 2. Kapsamı.....                                                       | 124 |
| a. Emredici Hükümler.....                                             | 124 |
| b. İç Yönerge.....                                                    | 126 |
| c. Yazılı Talimatlar.....                                             | 127 |
| d. Etik İlkeler.....                                                  | 127 |
| 3. Üst Gözetim.....                                                   | 128 |

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4. Faaliyet Raporu ve Kurumsal Yönetim Açıklaması<br>Düzenlenmesi .....                | 130 |
| 5. Gözetim Yetkisinin Devri .....                                                      | 132 |
| V. YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞU .....                                                 | 133 |
| A. Genel Olarak .....                                                                  | 133 |
| B. Yargı Kararlarına Yansıması.....                                                    | 140 |
| 1. VU Climate Change and Sustainability Law Clinic et al.<br>vs. One-Dyas .....        | 140 |
| 2. Milieudefensie v. Shell.....                                                        | 141 |
| 3. Milieudefensie v. ING .....                                                         | 143 |
| 4. ClientEarth v. BlackRock.....                                                       | 145 |
| 5. ClientEarth v. European Investment Bank.....                                        | 146 |
| 6. McVeigh v. Retail Employees Superannuation Trust<br>(REST).....                     | 147 |
| 7. Notre Affaire à Tous Les Amis de la Terre, and Oxfam<br>France v. BNP Paribas ..... | 148 |

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### FİNANS ŞİRKETLERİNİN

### ÇEVRESEL PERFORMANSLARININ

### DEĞERLENDİRİLMESİ

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| I. YEŞİL FİNANSMAN ARAÇLARI .....                  | 151 |
| A. Genel Olarak .....                              | 151 |
| B. Yeşil Finans Araçlarının Değerlendirilmesi..... | 159 |
| 1. Yeşil Tahviller .....                           | 159 |
| a. Tahvil .....                                    | 159 |
| (1) Tanımı.....                                    | 159 |
| (2) Hukuki Niteliği .....                          | 160 |
| (3) Tahvilin İhraç Süreci.....                     | 163 |
| (a) Genel Kurul Kararı.....                        | 163 |

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| (b) İzahname ve İhraç Belgesi.....                            | 164 |
| (c) Sermaye Piyasası Kurulu'nun Onayı .....                   | 165 |
| (d) İzahnameden Doğan Sorumluluk.....                         | 166 |
| (4) İhraççının Yükümlülükleri ve Tahvil                       |     |
| Yatırımcısının Yatırımcı Sıfatı ile Korunması.....            | 169 |
| (a) Tahvili Devir Yükümlülüğü .....                           | 169 |
| (b) Tahvil Bedelini Teslim Alma Yükümlülüğü.....              | 170 |
| (c) Anaparayı Geri Ödeme ve Faiz Ödeme                        |     |
| Yükümlülüğü .....                                             | 170 |
| (d) Kardan Pay Ödeme Yükümlülüğü .....                        | 171 |
| (e) Kamuyu Aydınlatma Yükümlülüğü .....                       | 172 |
| (5) Tahvil Yatırımcısının Tüketici Sıfatı ile Korunması...    | 173 |
| (6) Tahvil Türleri.....                                       | 174 |
| b. Yeşil Tahviller .....                                      | 175 |
| (1) Temel Özellikleri .....                                   | 175 |
| (2) Yeşil Tahvil İlkeleri .....                               | 179 |
| (3) Yeşil Tahvil Türleri .....                                | 183 |
| (4) Yeşil Tahvilin Gelişim Süreci.....                        | 184 |
| c. Yeşil Krediler .....                                       | 188 |
| d. Yenilenebilir Enerji Tedarik Anlaşmaları.....              | 192 |
| e. Yeşil Sukuk.....                                           | 194 |
| f. Hisse Senetleri ve Endeks Fonları.....                     | 196 |
| g. Yeşil Seküritizasyon.....                                  | 197 |
| II. GREENWASHING (YEŞİL AKLAMA).....                          | 198 |
| A. Tanımı.....                                                | 198 |
| B. Yeşil Aklamanın Türleri.....                               | 200 |
| C. Ticari İlişkilere Yönelik Etkileri.....                    | 204 |
| D. Yeşil Yatırım Araçlarına Yönelik Etkileri.....             | 207 |
| E. Greenwashing Faaliyetleri Sonucunda Doğan Sorumluluk ..... | 212 |
| 1. Haksız Rekabet.....                                        | 212 |
| a. Genel Olarak .....                                         | 212 |
| b. Yanlış ve Yanıltıcı Bilgi.....                             | 214 |

|                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| c. Saldırgan Satış Yöntemi.....                                                                        | 215 |
| d. Kötüleme Yoluyla veya Karşılaştırmalı Olarak<br>Gerçekleştirilmesi .....                            | 216 |
| 2. Yeşil Aklama Eylemleri Nedeniyle Açılabilecek Haksız<br>Rekabet Davalarının Değerlendirilmesi ..... | 217 |
| SONUÇ .....                                                                                            | 219 |
| KAYNAKÇA.....                                                                                          | 223 |